

บทที่ 5

สรุป และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาหาแนวทางพัฒนางานด้านการเงินและบัญชี ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี ประจำสถาบันดังกล่าว จำนวน 15 คน เพื่อนำแนวทางที่ได้รับจากการศึกษา ไปพัฒนาและปรับปรุงงานด้านการเงินและบัญชีที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ อันจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายแนวทางแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน คือตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชีของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ เกี่ยวกับปัญหาทางการเงินและบัญชีของ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านโครงสร้างการจัดองค์กร ด้านอุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ด้านการติดตามและการประเมินผลการปฏิบัติงาน และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตอนที่ 3 แบบปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนางานการเงินและบัญชีของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ

ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถามไปสอบถามและสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชีของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ และได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ความถี่ ร้อยละ การจัดลำดับและค่าเฉลี่ยเลขคณิต นำเสนอผลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาลักษณะการดำเนินงาน ปัญหาและหาแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานการเงินและบัญชีของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ สรุปผลได้ดังนี้

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชี จำนวน 15 ราย เป็นเพศหญิงร้อยละ 86.7 และเป็นเพศชายร้อยละ 13.3 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุดร้อยละ 80.0 และสำเร็จการศึกษาดำกว่าระดับปริญญาตรี ร้อยละ 20.0 เป็นผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชี ร้อยละ 86.7 และเป็นผู้บริหาร ร้อยละ 13.3 สำหรับด้านประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับงานการเงินและบัญชี ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 1 – 5 ปี ร้อยละ 40.0 ระหว่าง 6 – 10 ปี และมากกว่า 15 ปี มีจำนวนเท่ากันคือ ร้อยละ 26.7 และ 11 – 15 ปี ร้อยละ 6.6

การดำเนินงานเกี่ยวกับการเงินและบัญชี

การดำเนินงานของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ จะต้องมีการรับจ่ายเงินระหว่างวิทยาเขตภาคพายัพกับคลังจังหวัดเชียงใหม่และกับบุคคลภายนอกหรือผู้มีสิทธิ เงินที่วิทยาเขตภาคพายัพรับจ่ายประกอบด้วย เงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ วิทยาเขตภาคพายัพจะใช้เงินงบประมาณได้ภายในวงเงินที่ได้รับอนุมัติตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยวิทยาเขตภาคพายัพจะต้องวางฎีกาเบิกเงินงบประมาณจากคลังจังหวัดเชียงใหม่ และนำเงินที่ได้รับมาจ่ายให้เจ้าหน้าที่หรือผู้มีสิทธิ ในกรณีที่มีเงินเหลือจ่าย วิทยาเขตภาคพายัพจะต้องนำส่งคืนคลังเป็นเงินเบิกเกินส่งคืน

การจัดเก็บและนำส่งเงินรายได้แผ่นดิน เมื่อมีการจัดเก็บเงินรายได้แผ่นดินไม่ว่าจะเป็นเงินสดหรือเช็ค จะต้องนำส่งคลังจังหวัดเชียงใหม่ภายในระยะเวลาที่กำหนดตามระเบียบการเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลังของส่วนราชการ คือเมื่อได้รับเงินรายได้แผ่นดินเป็นเงินสดให้นำส่งคลังอย่างน้อยเดือนละครั้ง แต่ถ้าวันใดมีเงินรายได้แผ่นดินที่จัดเก็บรวมไว้เกิน 10,000 บาท จะต้องนำส่งคลังภายในวันนั้นหรืออย่างช้าไม่เกิน 3 วันทำการถัดไป กรณีที่ได้รับเงินรายได้แผ่นดินเป็นเช็คจะต้องนำส่งคลังภายในวันที่ได้รับเช็คหรืออย่างช้าภายในวันทำการถัดไป

การรับจ่ายเงินนอกงบประมาณ เงินนอกงบประมาณที่ได้รับจากบุคคลภายนอก วิทยาเขตภาคพายัพจะต้องออกใบเสร็จรับเงินให้ผู้ชำระเงิน และถ้ามีจำนวนมากก็จะนำส่งคลังจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อมีความประสงค์จะขอเบิกเงินนอกงบประมาณ วิทยาเขตภาคพายัพก็จะวางฎีกาเบิกเงินนอกงบประมาณยื่นต่อคลังจังหวัดเชียงใหม่และเมื่อฎีกาอนุมัติ

แล้วคลังจังหวัดเชียงใหม่ก็จะ โอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารให้ เมื่อต้องการจ่ายเงินนอกงบประมาณก็จะเขียนเช็คสั่งจ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ หรือผู้มีสิทธิและจ่ายให้แก่ข้าราชการยืม สำหรับใช้ในงานราชการ

การเก็บรักษาเงิน วิทยาเขตภาคพายัพมีหน้าที่ในการเบิกจ่ายเงินของแผ่นดิน ในแต่ละวันทำการจึงอาจมีเงินสดเหลือจ่ายหรือเงินรายได้แผ่นดินที่จัดเก็บไว้แต่ยังไม่นำส่งคลังเก็บรักษาอยู่ การเก็บรักษาเงินจะต้องปฏิบัติตามระเบียบการเก็บรักษาเงิน

ทุกสิ้นเดือน วิทยาเขตภาคพายัพจะต้องสรุปผลข้อมูลทางการเงินบัญชีให้อยู่ในรูปแบบของรายงาน เสนอต่อผู้บริหาร เพื่อประโยชน์ในการวางแผนและควบคุมการใช้จ่ายเงินให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการประเมินผลเกี่ยวกับปฏิบัติงานด้านการเงิน รวมทั้งการแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ ไปด้วยในตัว จึงนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำรายงานการเงินอยู่ประจำอย่างสม่ำเสมอ

ปัญหาที่พบในการปฏิบัติงานการเงินและบัญชี

ด้านบุคลากร โดยภาพรวมพบว่ามีปัญหา คือ การนำบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอนมาปฏิบัติหน้าที่ด้านการเงินและบัญชีทำให้มีเวลาในการทำงานไม่เพียงพอ ไม่มีการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ การกำหนดหน้าที่ในการทำงานและคู่มือเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการเงินและบัญชียังไม่ชัดเจน

ด้านโครงสร้างการจัดองค์กร โดยภาพรวมพบว่ามีปัญหาคือการควบคุมการปฏิบัติงาน และโครงสร้างของสายการบังคับบัญชายังไม่เหมาะสม ขั้นตอนในการติดต่อสื่อสาร และสั่งการยังไม่รวดเร็ว ผู้ปฏิบัติงานยังไม่ทราบหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติอย่างชัดเจน

ด้านอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมพบว่ายังมีความล่าช้าอยู่มากในการตรวจสอบและบำรุงรักษาเมื่อชำรุดเสียหาย วัสดุสิ้นเปลืองไม่มีการควบคุมการเบิกใช้ ไม่มีการตรวจสอบและประเมินผลการใช้วัสดุสิ้นเปลือง

ด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมพบว่า ผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชียังมีความเข้าใจเกี่ยวกับการติดตามข้อมูลในการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณไม่มากนัก และการนำเสนอข้อมูลทางการเงินและบัญชีในแต่ละเดือนยังเป็นไปอย่างไม่สม่ำเสมอ

ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมพบว่ามีปัญหาคือ ระบบการเงินและบัญชีที่ปฏิบัติยังไม่มีประสิทธิภาพที่ดีพอ บรรยากาศการทำงาน ไม่เหมาะสม การเสริมสร้างตามสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นยังมีน้อย และการแบ่งงานยังไม่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน

แนวทางพัฒนางานการเงินและบัญชี

1. ด้านบุคลากร

- 1.1 การสรรหาบุคลากรผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชี ควรเป็นบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านบัญชีด้วย
- 1.2 ควรมีการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีอย่างสม่ำเสมอตลอดทั้งปี เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ในการทำงานตลอดจนความชำนาญให้มีขึ้นในตัวบุคลากร เพื่อที่จะให้แน่ใจได้ว่า คุณภาพของบุคลากรจะมีมากขึ้น เช่น การอบรม การศึกษาดูงาน การประชุมต่าง ๆ หรือการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น
- 1.3 ควรมีการกำหนดบทบาทและหน้าที่การปฏิบัติงานและความรับผิดชอบของบุคลากร ไว้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งมีการประชุมชี้แจงให้บุคลากรได้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ
- 1.4 ควรมีการจัดทำคู่มือ ระเบียบ วิธีปฏิบัติงานต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้บุคลากรได้ทำการศึกษาเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน

2. ด้านโครงสร้างการจัดองค์กร

- 2.1. ควรให้หัวหน้าแผนกซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบงานในแผนกการเงินและบัญชี มีหน้าที่รายงานตรงต่อผู้บริหารระดับสูง
- 2.2 ควรมีการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญของบุคลากรแต่ละคน
- 2.3 การจัด โครงสร้างองค์กรของแผนกการเงินและบัญชีควรมีความยืดหยุ่น และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม
- 2.4 ควรมีการจัดตั้งผู้ตรวจสอบภายในของวิทยาเขตภาคพายัพเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการปฏิบัติงานและเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ให้มีจำนวนเหมาะสมกับปริมาณงาน

3. ด้านอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

- 3.1 ควรจัดให้มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ
- 3.2 ควรมีการควบคุม ประเมินผลและตรวจสอบการใช้วัสดุสิ้นเปลืองอย่างสม่ำเสมอ
- 3.3 ควรจัดหาอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัย เพื่อให้การปฏิบัติงานการเงินและบัญชีสามารถปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็ว และมีคุณภาพ
- 3.4 ควรมีการตรวจสอบ และบำรุงรักษาอุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ให้มีคุณภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ
- 3.5 ควรนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการออกเอกสาร เกี่ยวกับการรับเงินและจ่ายเงิน
- 3.6 ควรนำระบบบัญชีโดยคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบันทึกข้อมูลทางบัญชีเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารข้อมูล

4. ด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

- 4.1 ควรมีการกำหนดคน โยบายในการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานการเงินและบัญชีอย่างมีแบบแผน เพื่อให้เกิดการพัฒนางานต่อไป
- 4.2 ควรมีการตรวจสอบหลักฐานและเอกสารทางการเงินและบัญชี โดยผู้ตรวจสอบภายในของวิทยาเขตภาคพายัพ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้องน่าเชื่อถือ
- 4.3 ควรมีการพัฒนาให้ผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชีมีความเข้าใจอย่างถูกต้อง และชัดเจนเกี่ยวกับระบบการติดตามข้อมูลในการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ และเงินผลประโยชน์ เพื่อสะดวกในการติดตาม
- 4.4 ควรมีการนำเสนอข้อมูลทางการเงินและบัญชีเพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาข้อดีหรือข้อเสียอันจะช่วยทำให้การปฏิบัติงานการเงินและบัญชีครั้งต่อไป เป็นไปอย่างเรียบร้อย และสมบูรณ์แบบ

5. ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- 5.1 สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เช่น พิจารณาเลื่อนขั้นด้วยความยุติธรรม ให้โอกาสไปฝึกอบรมหรือศึกษาต่อ เป็นต้น
- 5.2 ส่งเสริมให้บุคลากรเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความโอบอ้อมอารี เช่น ให้บุคลากรมีโอกาสเข้าร่วมการประชุม การสัมมนาบ่อยครั้ง
- 5.3 มีสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย โปร่งแจ้งใส มีบรรยากาศการทำงานที่ดี เช่น ปรับปรุงห้องทำงานให้มีแสงสว่างเพียงพอ มีการจัดให้บุคลากรได้ทำงานในตำแหน่งและปริมาณงานที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ซึ่งช่วยทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความสุขและสบายใจในการปฏิบัติหน้าที่
- 5.4 มีการจัดระบบการเก็บเอกสารที่มีประสิทธิภาพสามารถค้นหา และตรวจสอบได้ง่าย
- 5.5 ให้บุคลากรในวิทยาเขตภาคพายัพ ซึ่งเป็นผู้รับบริการจากแผนกการเงิน และบัญชีให้ความร่วมมือและปฏิบัติตามระเบียบการเบิกจ่าย เงินที่ได้วางไว้

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานการเงินและบัญชี จึงขอเสนอแนะแนวทาง ดังนี้

1. ควรมีการโยกย้ายตำแหน่งหน้าที่หรือวางตัวบุคลากรที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับมาปฏิบัติงานการเงินและบัญชีแทนบุคลากรเดิม โดยพิจารณาบุคลากรที่มีความขยัน อดทน และตรงต่อเวลา
2. ควรกำหนดระยะเวลาให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชีจัดทำรายงานการเงินเสนอต่อหัวหน้าแผนกการเงินและบัญชี ตรวจสอบหรือรับทราบเป็นระยะ ๆ เพื่อให้รายงานการเงินที่ส่งให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ตรงตามเวลาที่ระเบียบกระทรวงการคลังกำหนด
3. ควรมีการทบทวนการปฏิบัติงานในทุกชั้นตอนหลังจากปฏิบัติหน้าที่ไประยะหนึ่งแล้ว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบปัญหาในการปฏิบัติงาน หาสาเหตุและวิธีการแก้ไขให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ขอบเขตหรือลักษณะการทบทวนควรจะเป็นดังนี้คือ

- การทดสอบว่าได้ปฏิบัติไว้ถูกต้องหรือไม่
- การตรวจสอบว่าได้ปฏิบัติไว้ถูกระเบียบและวิธีการหรือไม่
- การทำรายงานว่าได้มีการตรวจสอบตรงกันทั้งบัญชีและตัวเงิน
- การสอบถามว่าได้ดำเนินการแล้วในส่วนที่ควรจะทำ